Malmö historia 1400 - 1500

Malmöhus fästning
Tunneln

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

1401 31/10 höll Erik av Pommern,
då kung i de nordiska rikena, rättarting i Malmö.
1406 15/2 besvarade påven Innocentius VII en hemställan från borgarna i Malmö och gav dem tillstånd att där inrätta och bekosta en skola. Från denna skola räknar Malmö latinskola sina anor. Skolbyggnaden omnämnes första gången **1445 23/7**. Den låg sydost om S :t Petri kyrkas kor.
1412 13/2 donerades en gård intill minoriternas (gråbrödernas) kapell i Malmö och **1414 21/3** omtalas i ett testamente "Gråbrödrasträdet”
1412 6/9 utfärdade borgmästare och råd skråartiklar för stadens "repvindareämbete" de äldsta kända hantverksstadgarna iMalmö. Här bestämdes bl.a. att repslagarna ej fick vara flera än 24.

1415 5/5 utfärdade Erik av Pommern från Helsingborg ett privilebrev för Malmö. De flesta stadgandena från 1360 års brev finns med här men en del bestämmelser om främmande köpmäns rättigheter och skyldigheter i staden har tillfo gats. "Gods och gårdar", som borgarna i staden innehade eller kunde få i Övre Malmö, skulle vara fria från all skatt. — Detta är sista gången Övre Malmö nämns i urkundern.
1417 14/11 slöt kung Erik ett stille ståndsavtal i Slesvig med furstarna i Holstein och Slesvig. Bland mängden medbeseglare finns Malmö, Lund, Ribe och Köpenhamn. Malmös sigillavtryck visar ett enmastat skepp och i omskriften står "Ellenbogen". Detta är det enda kända avtrycket med denna stamp

Malmö Historia 1400 - 1500

Erik av Pommern (oegentligt Erik XIII), född 1382 i Rügenwalde i nuvarande Polen, död 24 september 1459 i Rügenwalde, var 1396–1439 (med två avbrott) kung av Sverige, som Erik III kung av Norge 1389–1442 samt som Erik VII kung av Danmark 1396–1439. Han var son till hertig Vratislav VII av Pommern och Maria av Mecklenburg, systerdotterson till drottning Margareta som adopterade honom efter att hennes son Olof av Danmark och Norge avlidit 1387.

Med Erik infördes furstehuset Grip i Sverige som engångsföreteelse. I Pommern kallades han Erik I.

Erik av Pommern

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

1419 6/2 upplånade borgmästare
och råd i Malmö på stadens vägnar
pengar av S:t Petri kyrka för byggande av ett torn och en mur vid stranden ett led i stadens befästande.

1419 dömdes borgmästaren och kungens fogde i Malmö riddaren Anders Mortensen att brännas på bål, emedan han förfalskat kungens brev. All hans egendom indrogs till kronan

1419 donerade Erik av Pommern till gråbröderna i Malmö ett hus och "S:t Annas kapell" vid havet. Munken Petrus Olai, som på ***1500***-talet sammanställde de danska franciskanerklostrens historia, räknar donationen som denna ordens etablering i Malmö.

Aage Jensen, kallad "Dyekn",
Malmö stads värdefulla minnesbok, "Registrum ville Malmoyghe", en inbunden bok i folioformat, innehållande 50 blad av pergament, på vilka noterats viktiga dokument och händelser. En faksimilutgåva av boken utkom 1937. ***1420*** nedstörtade S:t Petri kyrkas torn. Rester av tornmuren finns kvar under mittskeppets tak. Nytt torn uppbyggdes utanför kyrkans västergavel på samma plats som det nuvarande tornet.
1421 5/7 skänkte kungen till Malmö en gård Henrikstorp, belägen söder om Malmö i Oxie härad, vilken gård förverkats till kronan genom borgmästare Anders Mortensens brott två år tidigare. **1422 15/2** utgav Erik av Pommern en förordning för de danska stä derna, vilken utestängde hantverkare från möjlighet att bli rådmän och fastställde, att ingen fick idka annat näringsfång än som hörde till hans ämbete

Malmö historia 1400 - 1500

Anders Mortensen, död 1419, var riddare och borgmästare i Malmö och en prominent person i Kalmarunionens Norden.
Han dömdes till att brännas levande på bål för att han på eget bevåg med hjälp av kanslitjänstemän skickat i väg ett brev i kung Eriks namn. Incidenten finns bevarad i en dikt på latin i ett register och ses som unikt då det var ytterst sällsynt att riddare tilldömdes detta straff.

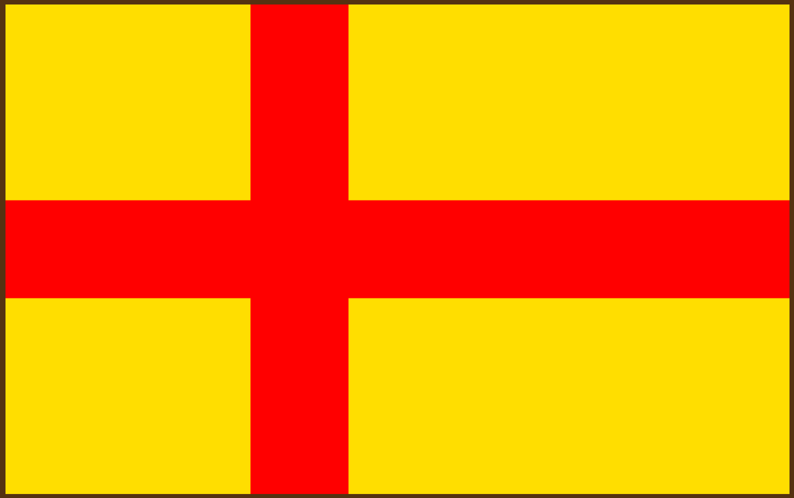

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

1425 11/11 kungjorde de tyska köpmännens i Malmö åldermän (från Lybeck, Rostock och Wismar), att en tysk skeppare nattetid berövats skepp och last på redden vid Malmö och begärde hjälp att återfinna det förlorade.

1429 6/4 fastställde borgmästare och råd skråartiklar för skinnarna (garvarna) i Malmö och samma månad utfärdade dessa sitt "genbrev" och lovade att hålla stadgarna. **1429 20/5** förlänade Erik av Pommern Malmö stads borgmästare rättighet att "bära guld och förgyllt till evig tid vår älskeliga köpstad till särdeles ära och värdighet". Enligt en relation utnyttjades detta privilegium så sent som ***1814*** av dåvarande borgmästaren Carl Magnus Nordlindh, som skaffat sig en med guld rikt broderad uniform och som därmed kunde överglänsa landshövdingen.

1430 28/7 stadfäste borgmästare och råd bagarnas skrå och samma dag utfärdade bagarna sitt "genbrev

1432 12/12 utfärdade skräddarämbetet i Malmö sitt "genbrev" på borgmästare och råds skråartiklar, vilka dock ej finns bevarade.

1433 16/6 donerades en gård, belägen västerut i Malmö norr om "Allmänningsgatan" (den del som nu är Västergatan), till Clara kloster i Roskilde. Avståndet från gatan till stranden angavs till 60 alnar.

1433 21/6 sammanställde borgmästare och råd skråartiklar för smederna i Malmö

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

Hansan helt dominerande

Hansans vanliga
Resvägar
Mellan
Städer
Man
Handlade
med

Lübeck

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

1434 10/2 utfärdade Erik av Pommern ett brev, att alla personer och institutioner som hade jordagods i Malmö skulle bidraga till att befästa och bygga en mur mot stranden vid risk att deras egendom annars indrogs till kronan. I Registrum ville Malmoyghe, fol. 19-20, har antecknats, hur mycket var och en byggt.

1434 24/3 uppdrog Erik av Pommern åt borgmästare och råd i Malmö att sälja en del av kronans gårdar i staden för att bekosta upp förandet av en borg. Murdelar av denna är bevarade i nuvarande Malmöhus.

1434 23/4 tillbytte sig ärkebiskop Peder på kungens anmaning några av kronans gårdar i Malmö mot den lundakyrkan tillhöriga "Segemöllan" i Burlövs socken och hela Bulltofta söder därom i Skrävlinge socken.

1435 17/7 slutade det ***1426*** utbrutna kriget mellan Danmark och hanseförbundet med freden i Vordingborg. Köpenhamn och Malmö var med att besegla avtalet.
1437 23/4 utfärdade Erik av Pommern från Visborg på Gotland, dit han flytt, det brev som gav Malmö rätt att som vapen i sigill och på sköld föra en grip. Pergamentsbrevet med färglagd vapenbild nedanför texten förvaras i stadsarkivet.

1437 13/6 intygade borgmästare och råd, att Roskilde domkapitel vid sin gård i Malmö bidragit till stadsmuren genom att låta uppföra ett 18 famnar långt, 9 alnar högt och 3 murstenar (ca 1 1/2 aln) tjockt murparti, vilket staden lovade att inlösa, så snart det blev lägligt.
1438 13/3 omtalas danska kompaniets hus i Malmö.

Malmö Historia 1400 - 1500

Stadsporten Holstentor uppfördes 1478 och var en av fyra portar som i fordom ledde in till Lübeck.

Efter att kung Erik förlorat kungatiteln 1437 blev borgen hans residens varifrån han inledde sin sjörövarverksamhet på Östersjön. Anläggningen var tillräckligt befäst för att klara en långvarig belägring av Karl Knutssons trupper, vilket också skedde 1448.

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

1438 29/6 användes stadens sigill med grip-vapnet första gången enligt notering i "Registrum ville Malmeyghe" (fol. 33 v). ***1440 13/11*** och 14 /11 stadfäste Danmarks nyvalde kung Christoffer av Bayern i två brev stadens tidigare erhållna privilegier och tillfogade några nya, så förbjöds bl.a. envar att bära svärd eller armborst längre än till sitt härbärge.

1442 6/10 nedstörtade det endast två årtionden gamla tornet på S:t Petri kyrka. Ny- och ombyggnaden blev stabilare men tornets översta del har förändrats under årens lopp.

1443 18/7 är det brev daterat som bär det äldsta kända sigillavtrycket med grip-vapnet (Rostocks stadsarkiv). Det är också det enda kända med en stamp som har en diameter på 55 mm. Närmast yngre kända avtryck (***1460***) kommer från en sigillstamp med 30 mm:s diameter.

1444 30/3 omtalas för första gången myntmästaren Hans Myndel, tillika kungens fogde i Malmö. Landets myntning hade flyttats från Lund till Malmö och "Kungsgården" blev "Myntergården". ***1445*** omkring utfärdade Christoffer bestämmelser om de skånska guldsmedsarbetenas lödighet och stämpling och om nya myntets värde. Myntmästaren skulle utöva tillsynen.

1446 23/6 omtalas "Allmänningsgatan" som löper från "Adelgatan" till "Söderport".

1446 18/10 utfärdade Christoffer ett privilegiebrev med bestämmelser om bl.a. burskapsvinnande och bötesfördelning under höstmarknaden och vid annan tidpunkt. Här stadgades också, att avgifterna för an vändandet av "vikten", d.v.s. stadens våg och vikter, skulle tillfalla borgmästare och råd.

Samtida porträtt av kung Kristofer av okänd konstnär

Kristofer av Bayern, troligen född 26 februari 1418 i Neumarkt in der Oberpfalz, död 6 januari 1448 i Helsingborg, var kung av Danmark (Kristofer III) från 1440, kung av Sverige från 1441 och kung av Norge från 1442. Han var son till hertig Johan av Pfalz och Erik av Pommerns syster Katarina av Pommern. I september 1445 gifte han sig på Köpenhamns slott med Dorotea av Brandenburg.

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

1448 10/6 omtalas det "straede" som allmänt kallas "Faeriestraedet" (nu Frans Suellsgatan).
1449 20/4 stadfäste den nye kungen Christian I de privilegier Malmö tidigare erhållit.
1450 18/10 utfärdade skomakarämbetet sitt "genbrev" på de av borgmästare och råd i Malmö fastställda skråartiklarna, vilka dock ej är bevarade.
1451 7/5 bekräftade Christian I borgarnas i Malmö tullfrihet i Danmark i enlighet med deras tidigare privilegier.

1452 22/4 efterskänkte Christian I tills vidare staden Malmö dess årliga "byskatt" på 300 lybska mark för visad trohet. Den svenske kungen Karl Knutsson hade med en här hemsökt Skåne och bl.a. lagt Lund i aska.

1452 29/8 stadfäste Christian I det brev om stadens befästande som Erik av Pommern utfärdat **1434 10/2. 1452** beviljade borgmästare och råd köpmännen från "Gammel-Stettin" rätt att bilda ett kompani i Malmö. Artiklarna stadfästes ***1452 5/10*** av kungens fogde i Malmö, Hans Myndel.

1456 8/7 kom borgmästare och råd i Malmö överens med alla de medborgare som var möllare och hade lejt vädermöllor utanför staden och hade inhägnat mer än som var brukligt till möllorna, att de fick fortsätta därmed, tills annat tillsades.

1457 3/2 beviljade Christian I Malmös borgare rätten att själva bärga sina skepp, fiskeskutor, båtar och gods som strandade i Danmark och Norge.

Samtida porträtt av kung Kristian

Kristian I (danska Christian 1. eller Christiern 1.), född i februari 1426, död 21 maj 1481, var kung av Danmark från 1448, av Norge från 1450, av Sverige 1457–1464, samt hertig av Slesvig och greve av Holstein från 1460. Han var son till greve Didrik den lycklige av Oldenburg och Hedvig av Holstein; systerson till Adolf VIII av Holstein.

Kristian gifte sig 26 oktober 1450 med änkedrottning Dorotea

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

1458 14/8 besökte Christian I Malmö och mottog myntmästaren och fogden Henrik Dringenbergs redovisning för utmyntningen och för guld, silver, stenar och pärlor, som han förarbetat och förvarat åt kungen.

1460 9/5 relaterade borgmästare och råd i Malmö om ett vittnesmål på rådhuset. Det gällde bl.a. två ödejordar, den ena vid "Österport" och den andra hos "tyska kompaniet

1460 24/8 donerades till Heligandshuset en gård och en ödejord, belägen intill "Helliegestes teglgaard".

1462 4/12 omtalas en domkapitlet i Lund tillhörig gård, belägen söder om "Heligesthus kyrka".

1464 i mars donerade riddaren David Hak på Månstorp till Kalendegillet i Malmö och dess altare i S:t Petri kyrka ett stenhus, beläget mellan S:t Petri kyrka och S:t Jörgens kapell. Huset hade ägts av den ***1419*** avrättade borgmästaren Anders Mortensen och indragits till kronan men sen förvärvats av David Hak. Byggnaden står kvar men dold under en sentida fasad. Dokumentet utgör också det äldsta belägget för S:t Jörgen, den gängse benämningen på anstalter för vård av spetälska. **1472 29/10** kom borgmästare, råd och menigheten överens på rådhuset om vissa handelsregler, bl.a. förbud mot köpslagan, förrän de inkomna varorna förts innanför "skallestenarna". Den södra stenen stod innanför S:t Jörgen (hörnet Södergatan Baltzarsgatan). Den östra stenen torde ha stått i hörnet av nuvarande Östergatan—Kattsundsgatan

Malmö historia 1400 - 1500

Tunneln är ett komplex av äldre hus vid Adelgatan i Malmö. Kryssvalvskällaren räknas som stadens äldsta bevarade byggnad. År 1349 skiftades godset efter riddaren Jens Uffesen Neb mellan hans båda svärsöner, riddaren Niels Hack och väpnaren Jens Lauridsen Panther. Den malmöitiska delen av godset bestod av en huvudgård, en ladugård och minst åtta uthyresbodar vid dåvarande torget. Av detta återstår idag resterna av fem bodar som ingår i nuvarande Tunneln. Bodarna hyrdes ut till köpmän som nyttjade dem för handel, magasin och bostäder. **Dringenbergska gården** är en av Malmös äldsta gårdar, belägen i kvarteret Jörgen Kocks östra del utmed Norra Vallgatan - Frans Suellsgatan - Västergatan. Tomten omtalas första gången på 1430-talet.

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

1480 februari stadfäste påven, efter ansökan av Christian I, upprättandet av Heligandsklostret i Malmö. Kungen hade medverkat till att pri om i Köpenhamns heligandshus insatt några av sina "bröder" i Malmö att där hålla gudstjänst. 1481 5/5 stadfäste Christian I borgmästarnas och rådmännens innehav av en kronans grund och damm liggande "westen hoss" Malmö "med sjön" och fick de därpå låta bygga en mölla och ett möllehus till deras egen nytta.
1482 12/9 är det äldsta belägget på att rättsöverläggningarna flyttats till "fogdeboden" under höstmarknaden och letts av byfogden.
1483 22/5 stadfäste kung Hans Malmö stads gamla privilegier.
1485 22/9 höll kung Hans rättarting på Malmö rådh

1487 16/2 utfärdade kung Hans två stora och innehållsrika privilegiebrev (ett 80-tal "paragrafer"). Breven är sammanhäftade med svart, vit och röd silkessnodd, vid vilken kungens sigill är fästat. **1487 3/9** omvittnade gardianen i Malmö franciskanerkloster och hans konventsbröder, att kung Hans m.fl. donerat dem jordar i staden, där de skulle bygga sitt nya kloster, eftersom det gamla var trångt och drabbat av "ond lukt". I sydligaste delen av nuvarande Kungsparken intill Slottsgatan låg det nya klostret och
1489 annandag pingst vandrade gråbröderna dit i procession.
1488 7/4 omtalas S:t Jörgens kyrkogård, som låg söder om Baltzarsgatans mynning i Södergatan. En mängd gravar har påträffats vid en nyligen genomförd arkeologisk undersökning av området

Malmö historia 1400 - 1500

Hans, född Johannes[1] 2 februari 1455, död 20 februari 1513, var kung av Danmark från 1481, av Norge från 1483 och av Sverige 1497–1501, där han även är känd som Johan II. Han var son till Kristian I och Dorotea av Brandenburg, bror till Fredrik I och gift 6 september 1478 med Kristina av Sachsen (1461–1521).

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

1489 21/2 besökte kung Hans Malmö och utfärdade, efter klagomål från borgmästare och råd, förbud för främlingar att införa ölstaden, utom då det var rätt höstmarknadstid.

1490 15/2 såldes på bytinget i Malmö en jord belägen vid "Västerport" söder om "Adelgatan" (nu Västergatan).

1491 9/3 utfärdade kung Hans bestämmelser om hur guldsmederna i de skånska köpstäderna skulle märka sina arbeten. De skulle förse dem med både stadens och guldsmedens eget märke. Myntmästare Hans Sever i Malmö skulle kontrollera efterlevnaden.

1491 23/5 utfärdade kung Hans ett brev till Malmö med restriktioner beträffande utlänningars handelsrättigheter. Inskränkningarna skulle gälla också i rikets andra städer.

1491 30/9 erhöll den avgående myntmästaren i Malmö Henrik Dringenberg kvittens på utmyntningen. Handlingen är utfärdad på "Myntergården". Myntmästaren ägde bl.a. en gård vid Västergatan 1 efter honom benämnd "Dringenbergska gården", vilken innehåller obetydliga byggnadsrester från denna tid.

1493 15/11 gav kung Hans borgarna i Malmö tillåtelse att fara ut till flottan, när den kom ute i Öresund, och idka handel.

1499 12/3 utfärdade borgmästare och råd i Malmö skråstadgar för stadens tunnbindare ("bödkare") med bl.a. bestämmelser om avlägande av godkända arbetsprov före inträdet i ämbetet. Bödkarna skulle slå "settenagle" som kännemärken på sina tunnor.